

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

ศาสนธรรมคู่เคียงใจ

ศาสนธรรมเป็นคู่เคียงกันกับใจ ถ้าไม่มีใจเป็นผู้รับรู้ ธรรมก็ไม่ปรากฏ ศาสนธรรมก็แสดงตัวออกมาไม่ได้ เช่นพระพุทธเจ้าสั่งสอนโลกจะเอาอะไรมาสั่งสอน ความรู้ไม่มีพระพุทธเจ้าก็ไม่มี เหตุที่จะปรากฏว่าเป็นธรรมชั้นมาหรือธรรมชั้นนั้นชั้นนี้ จนกระทั่งธรรมอันประเสริฐสุดก็เพราะใจเป็นผู้รับรู้ได้เห็น

เช่นเดียวกับเราไปเห็นสิ่งต่างๆ ว่าสิ่งนั้นดีอย่างนั้นดีอย่างนี้ เช่นไปพบเห็นสินค้าหลายประเภทในห้างร้านใหญ่ๆ เขา เห็นสินค้าประเภทนี้ว่ามีความสวยงามอย่างนั้น และเห็นสินค้าอีกประเภทหนึ่งสวยงามกว่านั้นขึ้นไป และเห็นสินค้าอีกประเภทหนึ่งยังมีความสวยงามและราคาแพงขึ้นเป็นลำดับได้ด้วยสายตาของเรา ด้วยใจของเราที่เป็นไปกับตาที่ได้เห็นนั้น

หากไม่มีตา หรือไม่มีความรู้เป็นเครื่องบังการเสียเท่านั้น สินค้าในห้างร้านนั้น แม้จะมีจำนวนมากและมีราคาสูงต่ำขนาดไหน จนถึงราคาสูงสุดและเป็นสินค้าที่มีคุณค่าเยี่ยม ก็ไม่มีความหมายอะไร ประหนึ่งว่าไม่มี

นี่คำว่าธรรม ซึ่งเป็นของมีอยู่ในโลกมาเป็นเวลาอนันตกาล ไม่มีต้นไม่มีปลาย ธรรมมีอยู่อย่างนั้นตามหลักธรรมชาติของธรรมก็ตาม แต่ผู้ที่รับทราบธรรมรู้ธรรม เห็นธรรมนั้นต้องอาศัยจิต จิตนั้นต้องเป็นเหมือนกับคนที่เข้าไปดูสินค้าในห้างร้านนั้นๆ ต้องเป็นผู้มีตาถึงของถึงสินค้า ภาษาทางภาคอีสานว่า ตาถึง ใจถึง ใจฉลาด ผู้ที่จะรู้ธรรมตามชั้นนั้นๆ ก็คือใจ ใจมีความสามารถมากน้อยเพียงไร ก็สามารถรู้ธรรมเป็นชั้นๆ ขึ้นไปได้ จนถึงธรรมชั้นสูงสุดไม่มีสิ่งใดเสมอเหมือนในโลกที่เรียกว่า วิมุตติธรรม

นี่ก็ใจ เป็นผู้สามารถรู้ด้วยการปฏิบัติ ด้วยการค้นคว้า ด้วยความฉลาดของผู้ปฏิบัติ นั้น ธรรมจึงปรากฏออกมาเต็มเม็ดเต็มหน่วยดังพระพุทธเจ้าของเรา ทรงปฏิบัติเต็มที่เต็มฐานเต็มกำลังความสามารถแล้ว ทรงรู้เห็นธรรมจนเต็มภูมิพระทัย แล้วนำธรรมที่ทรงรู้ทรงเห็นเต็มพระทัยนั้นออกมาสั่งสอนโลกได้อย่างละเอียดกว้างขวาง ยิ่งกว่าท้องฟ้ามหาสมุทร ไม่มีอัดมีอัน ไม่มีขัดข้อง ทรงสั่งสอนเต็มภูมิของศาสดาองค์เอกตามแต่จริตนิสัยของสัตว์โลกจะสามารถเข้าใจในธรรมชั้นใด ที่ทรงหยิบยกออกมาแสดง พระองค์สามารถแสดงได้อย่างถึงใจทุกชั้นทุกภูมิของธรรม และของใจที่สามารถ

รับทราบธรรมของพระองค์ได้ ถ้าไม่มีใจเสียอย่างเดียว ธรรมก็ไม่มีความหมายอะไรเลย ไม่ผิดอะไรกับหัวตอ

คำว่าศาสนธรรมที่แสดงออกมานั้นเป็นอาการของธรรม ไม่ใช่ธรรมแท้ ธรรมแท้ต้องรู้เห็นที่จิต อยู่ที่จิตของผู้รู้ผู้เห็นธรรมเท่านั้น คำว่าศาสนธรรมนี้หมายถึง กิริยาอันหนึ่งๆ ที่แสดงออกเรื่องความดีความชั่ว แสดงบอกเรื่องการประพฤติปฏิบัติ การละชั่ว ทำดี นี่เป็นอาการหนึ่งๆ ของธรรม นี่ท่านเรียกว่า ศาสนธรรม คือ คำสั่งสอนอันเป็นธรรมะซึ่งออกมาจากธรรมแท้ภายในพระทัยของพระพุทธเจ้า ให้โลกได้เห็นได้ยินจากกิริยาอาการที่ทรงแสดงออกของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าทรงแสดงวิธีการละ การถอดถอน การแก้ความผิดประการต่างๆ ซึ่งมีอยู่กับกายวาจาใจของสัตว์ ทั้งการส่งเสริม การบำรุงหรือการบำเพ็ญสิ่งที่ดีให้ปรากฏและเจริญงอกงามขึ้นด้วยวิธีที่ถูกต้อง นี่คืออาการของธรรมที่เรียกว่า ศาสนธรรม เป็นอาการที่ทรงแสดงบอกด้วยอาการของธรรมเพื่อจะให้เข้าถึงธรรมแท้ เริ่มไปตั้งแต่วิธีการละชั่วทำดีไปเป็นลำดับ ซึ่งมีใจเป็นรากฐานสำคัญที่จะรับรองศาสนธรรมทั้งหลายได้และปฏิบัติตามได้

เพราะฉะนั้น คำว่าใจก็ดี ธรรมก็ดี จึงเป็นของคู่ควรคู่เคียงกันอย่างยิ่ง ไม่มีสิ่งใดจะเหมาะสมยิ่งกว่าใจกับธรรมที่เหมาะสมต่อกัน ถ้าเป็นภาชนะก็เป็นภาชนะที่เหมาะสมที่สุด คือใจเป็นภาชนะที่เหมาะสมต่อธรรมอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นธรรมชั้นใด มีใจเป็นภาชนะ มีใจเป็นผู้รับทราบ มีใจเป็นผู้รับรองธรรมนั้นๆ ไว้ตามความสามารถของใจที่จะสามารถรับรองธรรมได้มากน้อย ลึกตื้น หยาบละเอียด

พอแยกจากคำว่าศาสนธรรมนี้ไป ท่านก็แสดงถึงกรรม กรรม แปลว่า การกระทำ ความกระตือรือร้น ความคิดปรุงของใจ จะเป็นการคิดทางดีก็ตาม ทางชั่วก็ตาม คิดกลางๆ ไม่เป็นดีเป็นชั่วก็ตาม ท่านเรียกว่ากรรมคือการกระทำ นี้แลเป็นแม่บทแห่งการสร้างกรรม นี้แลเป็นพ่อแม่แห่งผลดี-ชั่วทั้งหลาย นี้แลเป็นผู้ผลิตผลขึ้นมาคือ การกระทำ ความคิดภายในใจท่านเรียกว่า มโนกรรม คิดดีท่านเรียกว่า กุศลกรรม คิดไม่ดีท่านเรียกว่า อกุศลกรรม คิดกลางๆ ท่านเรียกว่า อัพยาทกรรม ได้แก่ความคิดนี้เป็นต้นเหตุอันเริ่มแรกแห่งการสร้างกรรมต่างๆ ดีชั่วไม่มีประมาณนับอ่านได้

ต่อจากนั้นก็ระบายออกมาทางกายวาจา ใจเป็นผู้สั่งงานออกมา ระบายออกมาทางกายวาจาเป็นการทำดีพูดดี ทำชั่วพูดชั่ว ทำกลางๆ พูดกลางๆ เป็นกิริยาแห่งการสร้างกรรมอันหนึ่งๆ ท่านเรียกว่ากรรมทั้งนั้น กรรมกับศาสนธรรมก็เป็นของคู่ควรกัน

การสั่งสอนศาสนา เมื่อพูดถึงหลักฐานคือจิตใจแล้ว ทรงมีความมุ่งหมายให้สัตว์โลกได้ทราบว่าใจมีความสำคัญอย่างไรแล้ว จึงต้องสอนเรื่องกรรมที่เกี่ยวกับใจ ซึ่งมี

การกระทำอยู่ตลอดเวลา เพื่อทราบวิธีการคิดของตน ว่าคิดไปในทางที่ผิดจะควรแก้ไขอย่างไร คิดไปในทางที่ถูกจะควรส่งเสริมอย่างไร และให้ทราบว่าความคิดต่างๆ นั้น เป็นงานของจิต งานของจิตนั้นแลท่านเรียกว่ากรรม คือกรรมประจำจิต การก่อสร้างประจำจิตไม่มีจบสิ้นลงได้ถ้าไม่มีธรรมหักห้ามให้ขาด ให้ผ่อนเบาตามความเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ธรรมจึงจำเป็นมากสำหรับจิตใจคนเรา เพื่อรู้จักเก็บ คือระงับความคิดที่ไม่ดี และรักษาจิตให้ปลอดภัยในการคิดปรุงต่างๆ ไม่ปล่อยเลยตามเลยซึ่งจะพาให้เลอะเทอะได้

เมื่อกรรมดีกรรมชั่ว คือการกระทำดีกระทำชั่ว มีอยู่ภายในกายวาจาใจของสัตว์โลกอยู่แล้ว ใครจะลบล้างหรือปฏิเสธคำว่าบุญและบาปอันเป็นเรื่องของความดีความชั่ว ความสุขความทุกข์นั้นไม่ได้ ต้องแสดงผลสุขทุกข์แก่ผู้ทำอยู่เรื่อยไป ใครจะมีอำนาจเพียงไรก็ตามที่จะมาลบล้างผลที่ตนทำแล้วเอาเฉยๆ โดยที่ตนยังทำกรรมนั้นอยู่ เช่นยังทำกรรมชั่วอยู่ จะลบล้างความชั่วและผลแห่งความชั่วได้แก่ความทุกข์นั้นไม่ให้มี ย่อมเป็นไปไม่ได้ เพราะกรรมที่ตนทำเป็นผู้ผลิตขึ้นมาเอง ใครไม่ผลิต ใครจึงลบล้างไม่ได้ ต้องตัวเองเป็นผู้ดทำกรรมนั้น กรรมนั้นจึงจะหยุดให้ผลต่อไป

ความปรากฏขึ้นแห่งวิบาก ปรากฏขึ้นจากการกระทำนั้นต่างหาก ไม่ได้ปรากฏขึ้นจากสิ่งใด การลบล้างก็ต้องลบล้างที่ตรงนั้น งดความคิดประเภทนั้นเสีย จะเป็นประเภทใดก็ตามที่เราไม่ต้องการไม่พึงปรารถนา เราพยายามงดเว้น พยายามระมัดระวังรักษา ไม่ให้คิดไม่ให้เกิดขึ้นมา สิ่งนั้นก็ระงับไป หลายครั้งหลายหนก็มีสติตั้งทันกับความคิดนั้นๆ จนกระทั่งละความคิดนั้นได้โดยเด็ดขาด ไม่อาจคิดขึ้นมาอย่างนั้นได้อีกเลย เพราะอำนาจของสติปัญญาเป็นผู้ขุดค้น ตัดฟันให้ขาดได้แล้วนั้นแลชื่อว่า เป็นผู้ลบล้างกรรมชั่วชนิดนั้นๆ ได้ ไม่มีผู้อื่นใดจะมาลบล้าง จะมาถอดถอนกรรมชั่วทั้งหลายจากความคิดความปรุง การกระทำของกายวาจาใจไม่ให้เกิดผลได้ นอกจากตัวผู้ทำคนเดียวจะแก้ไขลบล้างได้ ด้วยการหยุดไม่ทำต่อไปเท่านั้น

คำว่า กรรม คือการกระทำดีชั่วทางกายวาจาใจ นี่เป็นความจริงประจำโลก ประจำธรรมมาตั้งแต่เดิม ไม่มีอะไรจะมาตัดแปลงหรือลบล้างให้เป็นอื่นได้ เป็นธรรมตายตัว เป็นกรรมตายตัว และเป็นวิบากดีชั่วตายตัวอยู่กับการกระทำไม่เป็นอื่น ศาสนาจึงเว้นคำว่ากรรมนี้ไม่ได้ กรรมนี้จึงเป็นหลักสำคัญอยู่ในวงพระศาสนา เพราะสัตว์โลกทำกรรมดีชั่วกันอยู่ทั่วดินแดน ไม่มีใครอยู่เฉยๆ ได้โดยไม่ทำอะไรทั้งทางใจ ทั้งทางวาจาและทางกาย เมื่อไม่ทำทางใดก็ต้องทำทางหนึ่งอยู่นั้นแล

เมื่อการกระทำยังมีอยู่ เรื่องความผิดถูกซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นก็ย่อมมี เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องมีการสอนกันให้รู้วิธี วิธีกระทำ ทำอย่างไรถึงจะเป็นความถูก ทำ

อย่างไรเป็นความผิด และจะแก้ไขความผิดนั้นด้วยวิธีใด จะบำรุงส่งเสริมความดีนั้นให้เจริญงอกงามขึ้นโดยลำดับด้วยวิธีใด นี่เป็นอุบายวิธีการทำนสอนให้รู้จักวิธีปฏิบัติตัวของสัตว์โลกผู้ทำกรรมชั่ว และรับเสวยผลอยู่เรื่อยมาไม่มีลดหย่อนผ่อนคลายบ้างเลย จะได้ปฏิบัติตัวด้วยวิธีที่ถูกต้อง ผลจะเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ตัวเองเท่าที่ควร ไม่สร้างแต่ความทุกข์ร้อนใส่ตนโดยถ่ายเดียว

ศาสนาทำนสอนหมู่ชนให้รู้วิธีปฏิบัติต่อตัวเองนี้แล ไม่ใช่ทำนสอนต้นไม้ ภูเขา ดินฟ้าอากาศ สอนผู้ที่พอจะเข้าใจได้ในเรื่องความดีความชั่วที่มีอยู่กับตัว เรื่องบุญเรื่องบาปซึ่งมีอยู่กับตัว ผู้พอจะเข้าใจได้และปฏิบัติตามได้ ศาสนธรรมก็เป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ผู้นั้น ผู้นั้นก็ควรแก่ศาสนาธรรม

พระองค์ท่านสอนสัตว์โลกประเภทที่พอจะเข้าใจ หรือผู้ที่พอจะเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง และกว้างขวาง ซึ่งมีอยู่ด้วยกันสี่ประเภท อุกมภูติปัญญา เป็นผู้พร้อมแล้วที่จะรู้จะเห็นธรรมตามพระองค์ได้อย่างรวดเร็ว หรือผู้ที่พอจะเข้าใจตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าได้อย่างรวดเร็ว วิปจิตปัญญา รองกันลงมา ถ้าพูดถึงเปอร์เซ็นต์ คนหนึ่งพร้อมแล้วร้อยเปอร์เซ็นต์ คนหนึ่งพร้อมแล้ว ๙๕% ประเภทที่สาม เนยยะ เป็นผู้พร้อมอยู่แล้ว ๕๐% ขึ้นไป

ประเภทที่สี่ไม่มีเปอร์เซ็นต์บวกเลย มีแต่เปอร์เซ็นต์ลบ เลข ๐ (ศูนย์) โดยถ่ายเดียว เป็นประเภทหูหนวกตาบอด ไม่เชื่อไม่สนใจในคำว่าบุญและบาป นอกจากสิ่งที่ตนต้องการอย่างเดียว ผิดถูกไม่คำนึง จะดำเนินเดินไปตามสิ่งที่ตนต้องการอย่างเดียว ไม่ได้คำนึงถึงว่าเป็นความผิดถูกชั่วประการใดเลย ประเภทนี้เรียกว่าไม่มีเปอร์เซ็นต์บวกเลย ท่านเรียกว่า ปทปรมะ คือมีดทั้งกลางวันกลางคืนยืนเดินนั่งนอน ตลอดเวลาอยู่ด้วยความมืดบอดภายในจิตใจเท่านั้น ทั้งๆ ที่ตาเนื้อก็มีอยู่ก็สักแต่ว่าตาเนื้อ เช่นตาของสัตว์ หูกี่เช่นเดียวกับหูของสัตว์ ไม่สนใจจะฟังอรรถฟังธรรมความถูกต้องดีงามอะไรทั้งสิ้น

การกล่าวทั้งนี้กล่าวตามอรรถธรรมที่แสดงไว้ตามประเภทของสัตว์โลก ว่ามีจิตตินิสัยนาบางต่างกัน แม้ในตัวเราตัวพระซึ่งเป็นชาวพุทธแท้ๆ ยังมีปทปรมะได้ ในบางวัย บางกาล บางสถานที่ บทเวลา ปทปรมะ แสดงฤทธิ์ในหัวใจ ใจต่อสู้อเจ้าของกัณฑ์เจ้าของให้ความเพียรล้มเหลวไปต่อหน้าต่อตายังมีไม่น้อยเลย ปทปรมะ มันไว้หน้าใครที่ไหนพอจะหยั่งว่าในตัวเราไม่มียักษไม่มีผีติดตัว พอจะไปหัวเราะและซุบซิบๆ เรื่องคนอื่นเขา

ธรรมของพระพุทธเจ้าสอนคนสามประเภทนี้ซึ่งเป็นผู้ควร คำว่า เนยยะ เป็นผู้ควรแนะนำสั่งสอนได้ หลายครั้งหลายหนก็ค่อยเขยิบขึ้นไป พื้นฐานมีอยู่แล้ว ๕๐%

เป็นอย่างน้อย เรียกว่า เนยยะ เป็นผู้ควรที่จะนำไปได้ ควรชักจูงไปได้ เมื่อแนะนำสั่งสอนหลายครั้งหลายหนก็ค่อยเขยิบขึ้นไปเป็น ๖๐% ๗๐% ขึ้นไปจนกระทั่งถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ ได้แก่งถึงที่สุดจุดหมายปลายทาง เพราะการฟังหลายครั้งหลายหน การบำเพ็ญไม่หยุดไม่ถอยไม่ลดละความเพียร บำเพ็ญไปเรื่อย ๆ ตามสติกำลังความสามารถของตน จนเขยิบขึ้นได้ถึงร้อยเปอร์เซ็นต์

สัตว์โลกสามประเภทนี้แลเป็นสัตว์โลกที่ควรแก่ศาสนธรรม คือธรรมที่เป็นอุบายสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และสามประเภทนี้แลจะเป็นผู้ควรแก่ธรรมแท้ที่กล่าวไว้ในเบื้องต้น คำว่าธรรมแท้ที่ศาสนธรรมแสดงกิริยาออกมานั้นนะ จะปรากฏที่จิตสัมผัสรับรู้ที่จิต เป็นสมบัติของจิตโดยแท้ไม่มีปลอม ท่านแสดงบอกวิธีปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงธรรมแท้นั้น พวกนี้แลจะเข้าถึงธรรมแท้นั้นด้วยการยึดศาสนธรรมเป็นหลักปฏิบัติ เป็นแนวทาง เป็นเข็มทิศทางเดิน

พุทธศาสนาท่านสอนอย่างนี้ เมื่อรู้แล้วเห็นแล้วด้วยตนเองย่อมหาที่ค้ำไม่ได้ ถ้าจะค้ำธรรมก็ค้ำตนเองเสีย ถ้าจะลบล้างธรรมก็ลบล้างตนเองเสีย ถ้าจะทำลายธรรมก็ทำลายตนเองเสีย เพราะธรรมอยู่กับเราที่รู้ ๆ เห็น ๆ อยู่ขณะนี้ ๆ ดังนั้นเรื่องจึงมีอยู่ว่า ถ้าอยากทำลายตนก็ทำชั่วลงไป โดยจะปฏิเสธว่าความทุกข์ไม่มี บาปไม่มีก็ตาม เมื่อยังทำบาปอยู่แล้วก็ชื่อว่าการทำลายตนเพื่อความเดือดร้อน ผลต้องเป็นความเผาผลาญตนอยู่โดยดี

การส่งเสริมตน การส่งเสริมศาสนา ด้วยการรักษาศาสนา การปฏิบัติตามศาสนาก็คือการส่งเสริมตน การรักษาดตน การปฏิบัติต่อตน การยกตนด้วยความดีความชอบนั้นแล ผลย่อมเป็นความสงบบรมเย็นแก่ตัวเอง การลบล้างการทำลายศาสนาก็คือลบล้างตน การทำลายตนนั่นเอง เพราะศาสนาเกี่ยวเนื่องเป็นอันเดียวกันกับเรา คือ สอนเราในทางที่ถูกที่ดีเพื่อความสุขความเจริญ การฝ่าฝืนศาสนาอันเป็นความถูกต้องดีงาม จึงเท่ากับฝ่าฝืนเราในทางที่ถูก ผลย่อมเป็นทุกข์แก่ตัวเราเอง

ศาสนธรรมที่พระพุทธเจ้าสอนไว้อยู่กับตนทั้งหมด เพราะธรรมมีอยู่ที่นั่น ไม่สอนไปอื่นให้ตะครุบเงากันไปยุ่งกันไป ท่านสอนตามหลักความจริงทั้งสิ้น เพราะเวลาพระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติมาก็ปฏิบัติอย่างนั้น เมื่อทรงรู้เห็นขึ้นมาก็ทรงรู้เห็นขึ้นที่กายที่ใจของพระองค์ ไม่ได้ไปรู้ที่อื่นที่ใดพอจะสั่งสอนโลกไปที่อื่น ๆ

เมื่อสั่งสอนสัตว์โลก ก็สั่งสอนเพื่อให้รู้เรื่องของตัวและรู้วิถีทางเดินของจิต คิดเรื่องผิดถูกอะไรบ้าง การกระทำทางกายวาจาทำอย่างไรผิดถูกประการใดบ้าง ทรงชี้แนะแนวทางให้เข้าใจวิธีปฏิบัติต่อตนโดยถูกต้อง สิ่งใดที่เป็นภัยต่อตนด้วยการกระทำสิ่งนั้นก็แนะนำสั่งสอนให้พยายามละถอน ซึ่งเป็นเหมือนกับสอนเพื่อถอดหัวหนามออก

จากเท้าของเราที่กำลังเสียดแทงอยู่ฝ่าเท้า นั่นหลักศานาท่านสอนลงที่กายวาจาใจ มนุษย์โดยเฉพาะไม่สอนไปที่อื่น หลักฐานสำคัญที่จะปฏิบัติตนให้ถูกต้องจึงอยู่ที่กาย วาจา ใจ ของเราเอง

ฉะนั้น จึงไม่ควรเชื่ออะไร ไม่ควรสนใจอะไรมากยิ่งขึ้นกว่าความสนใจในธรรมะที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขตนเอง ส่งเสริมตนเองให้ถูกต้องดีงามตามหลักศาสนธรรม เชื่อเครื่องรางของขลัง เชื้อสุมี่สุมี่ทำหาหลักเกณฑ์ไม่ได้ เชื่อวันดี เดือนดี ปีดี ฤกษ์ยามดี ซึ่งจะพาให้ใจเขวไปในทางที่ผิด คำว่าวันเดือนปี ก็ออกไปจากมึดกับแจ่งนี้เท่านั้น จะดี จะชั่ว จะวิเศษวิโสมาจากไหน ก็รู้ๆ เห็นๆ กันอยู่เต็มตาอยู่แล้ว ไปหลงอะไรกัน

คำว่า ดวงชาตาราตี ก็คือดวงของกรรม ลายมือ ก็คือลายของกรรมนั่นแล ที่เขา ดูลายมือถูก ดูดวงถูก ผูกดวงถูก เขาก็เรียนหลักวิชามาผูก หลักวิชาที่เขาเรียนมาก็ ออกมาจากตัวของคนนี่แหละ ซึ่งมีกรรมดีชั่วเป็นรากฐานอยู่แล้ว ถ้าเรามีความฉลาด สามารถเรียนผูกดวง หรือเรียนดูลายมือให้รู้ตามความเป็นจริงแล้ว ก็ไม่จำเป็นจะต้อง มาดูลายมือเท่านั้น จะสามารถเข้าใจจนกระทั่งลายเท้า ดูข้างหลังก็เข้าใจ ดูข้างหน้าก็ เข้าใจเพราะร่างกายเราทุกส่วนมันเป็นตัวกรรม เป็นรูปลักษณะของกรรมดีชั่วบอไว้ รอบตัว และเป็นผลของกรรมแสดงออกมาด้วยกันทั้งนั้น แต่เราไม่สามารถรู้ได้ตลอด ทั่วถึงตามความเป็นจริงของร่างกายส่วนต่างๆ เท่านั้น รู้เพียงงูๆ ปลาๆ จับต้นชน ปลายก็ไม่ถูกแต่ก็ชอบดูกัน เพราะมนุษย์มีนิสัยชอบโกหก ไม่ชอบของจริง ถ้าเรื่อง โทกแล้วเพลิดเพลินจนลืมนวลเวลา ลืมหมดลืมนัยง เงินเกลี้ยงกระเป๋า ใจก็ไม่เศร้า โศก เพราะความชอบความเพลิดพาให้เป็นไป

ส่วนมากก็มารู้เพียงฝ่ามือ ดูลายมือ ดูดวงเกิดวันนั้น เดือนนี้ ปีนั้นเท่านั้น ก็ยัง พอเป็นแบบเป็นฉบับพอทายกันให้เพลิดๆ ผู้ที่เชื่อก็พอเชื่อให้เพลิด บางทีก็ถูก บางที ก็ผิด ถ้าจะดูให้ถูกจริงๆ ก็ดูตัวของเรานี้แหละเป็นสิ่งที่เหมาะที่สุด คือดูความ เคลื่อนไหวทางกาย วาจา ใจของเราเองว่า มันเคลื่อนไหวไปในทางดีหรือทางชั่ว ก็รู้ว่า ดวงเราตัวเราดีและไม่ดีไปตามการกระทำของตนนั่นแล

คนที่เชื่อกรรมก็ทำตัวให้ถูกต้องดีงามอยู่โดยสม่ำเสมอ จัดว่าเป็นผู้มีดวงดี ดี อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะระยะนั้นดวงมันขึ้นมันลง เราพาขึ้นดวงก็ขึ้น เราพาลงดวงก็ลง เพราะดวงมันอยู่กับเรา เราพาดีมันก็ดี พาชั่วมันก็ชั่ว ดูไม่ดูมันก็ดีกับชั่วของมันอยู่นั้น แล เราหากไปดูเวลานั้นมันดียังงั้น มันชั่วยังงั้นนะ ความจริงมันก็ดีกับชั่วเป็นประจำอยู่ แล้ว จากการกระทำดีและชั่วของเรา จากตัวของเรา ซึ่งเป็นตัวดวงหรือเป็นตัวลายของ ลายมือ ดูตรงนี้เป็นเหมาะที่สุดสำหรับชาวพุทธเรา อย่าพากันค้นคัมมอยู่ไม่เป็นสุขลวง แต่กระเป่า นักลวงไม่หยุดไม่ถอย ไม่เข็ดไม่หลาบ เงินในกระเป่าไม่เหมือนน้ำในท้อง

มหาสมุทรก็มีทางหมดไปได้ เพราะมือใหญ่ก็ล้วงมาก มือน้อยก็ล้วงน้อย ย่อมหมดไปได้เหมือนกันจะเอาอะไรมาแทน

การสอนก็สอนไปตามหลักธรรมอย่างนั้นเอง ทั้งที่ไม่แน่ใจว่าจะมีท่านผู้สนใจฟัง และฝังความเชื่อในธรรมที่สั่งสอนนี้ แม้จะถูกตามความจริง เพราะความเชื่อแบบลม ๆ แล้ง ๆ นั้นเคยเป็นเพลงกล่อมใจมานานแสนนานเสียแล้ว ใครจะไปสนใจจะมันง่าย ๆ นอกจากกรุมกันไปขอให้พระท่านดูดวง ดูลายมือให้เสียอีก มันถึงใจดีกว่าฆราวาสดูให้ เพราะพระท่านมีศีลมีสัจย์ ท่านไม่โกหกเหมือนฆราวาส ใคร ๆ ก็เชื่อและไวใจ แต่อาจลืมนึกไปก็ได้ว่าพระท่านโกหกไม่เป็นก็จริง แต่ดวงและหลักวิชาพาให้โกหก ท่านจำต้องพูดตามดวงตามหลักวิชา แม้ทายผิดไปห้าทวีปท่านก็ได้โกหก วันหลังไปให้ท่านดูใหม่ ก็ยังได้จะเป็นไรไป ดูมันจนถูกเป่งโน่นนะ จะเรียกว่านักสู้ที่ใจถึงจริง

หลวงตาบัวมันอาภัพวาสนา ไม่มีหัวในทางดูทางเดา จึงไม่สนใจแต่ไหนแต่ไรมา นอกจากจำเป็นจริง ๆ ก็ดูให้เสียทีหนึ่ง นาน ๆ จะดูให้สักราย เพียงพูดเย็บเท่านั้นตาก็ลुकวาวแล้วทั้งขยับตัวด้วย กระจายอยากพากันโดดมาดูลายมือลายหมอที่วัดป่าบ้านตาด ไม่ใช่ยังงั้นจะพูดให้ฟัง ธรรมดาคคนที่มักันมากต่อมาราย ย่อมมีผู้คะนองปากสับปนกันมาและถามจนได้ หลวงพ่อดูหมอ ดูลายมือเป็นใหม่ "การดูนั้น ดูได้ทายไม่ผิด ยอมรับว่าดูแม่นยำมาก" ตาลูกวาวขึ้นทันที ถ้างั้นดูให้ผมบ้าง ชายนัก พร้อมกับยื่นมือแบออกมาให้หมอดูทันที หมอตอบอย่างอาจหาญสมกับเคยดูแม่นยำมานาน "ถ้าลงจะดูแล้วไม่ว่าแต่ฝ่ามือหลังมือเลย แม้ลำตัวหรือที่ไหน ๆ ก็ดูได้ทั้งนั้น และทายไม่ผิดแม้กระเปียดเดียวด้วย

ตาชำเลื่องดูเขาแพล็บเดียวด้วยความเคร่งขรึม พร้อมกับทายออกมาเดี๋ยวนั้นเลย "นี่เมื่อตอนเป็นเด็ก แม่เคยหวดด้วยไม้เรียวและฝ่ามือบ่อยใช้ไหม" งงเป็นไก่ตาแตก "ใช้ไหม บอกตามตรงอย่างโกหกหมอนะ" ต้องยอมรับความจริงตามหมอทาย ระลึกได้หมอทายต้นเมฆ โอ้โฮ แต่เด็ก ๆ ไม่ว่าใครก็ต้องโดนหวดด้วยกันหนีไม่พ้น เพราะความชนตามประสาเด็ก "แม่ตอนโตแล้วแม่ก็เคยดูบ่อยเพราะความเกลไถลใช้ไหม" ยอมรับเพราะตอนโตก็ชนอีกแบบหนึ่ง "แม่ตอนมีครอบครัวแล้วก็โดนเมียชู้บ่อย ๆ เพราะทำตัวแสดงตาสะศุดใจเขาใช้ไหมละ" นิสัยผู้หญิงชอบบ่นก็บ่นบ้างนั่นแหละ

"ที่ทายมาทั้งสามข้อนี้ มีข้อไหนผิดบ้างไหม ถ้าผิดให้รีบบอกไม่ต้องเกรงใจ จะไปพิทวิชาเสียใหม่ไม่จุใจ ยังมีผิดได้นี้" เพียงเท่านั้นผู้มาดูหมอก็เข็ดหลาบคาบเส้นหญ้าไม่กล้ามาให้ดูอีก ลงได้ทายรายไหนแล้ว ถูกจนเข็ดกระทั่งวันตายก็ไม่หันหน้ามามอง

หมอได้อีกเลย จะกลับมาอีกยังไง ก็ทายจนถูกทุกรายนี้ ถ้าจะปฏิเสธว่าตอนเป็นเด็กแม่ไม่เคยเขียนดีเลย ก็จะไม่ซักรีกว่าไม่เคยดูบ้างหรือ เอาจนถูก จนเข็ด ความจริงแม่กับลูกไม่เคยเขียนดีและดูดำกันบ้างมีหรือ หมอที่แม่นยำก็ต้องทายต้องซักรตามจุดที่ลูกนั้นแล จึงสมนามว่าหมอดูแม่น

คนเราดูคนอื่น ดูง่าย ได้ผลเร็ว แต่จะย้อนมาดูตัวเองนี่ลำบาก จึงไม่ค่อยมีใครชอบดูตัวเอง การดูโทษของตัว ดูความผิดของตัว คนเราไม่ชอบ จึงไม่เห็นความผิดของตัวเอง โพลไปดูแต่ความผิดของคนอื่น ผลจึงมีแต่การติเตียนนินทากันทั่วดินแดนทั้งที่ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย แต่ก็ชอบดูกันแบบนั้น

เอาละจบแค่นี้